

had relations with her by the end of the Sabbath after the wedding, he is obligated to recite from the night after the Sabbath onward. This is because he has become calm and has become familiar with her, even though he has not yet had relations with her.

(2) However a man who marries a non-virgin,

even though he is occupied with a commandment, is obligated to recite, since there is nothing that disturbs his mind. The same applies to all similar matters.

בתולים ואם שָׁהָה עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת וְלֹא בָעַל חַיִּיב לְקָרוֹת מִמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְאֵילָף שְׁהָרִי נִתְקַרְרָה דַּעְתּוֹ וְלָבוּ גַם בָּהּ אֵף עַל פִּי שְׁלֹא בָעַל: ב אָבֵל הַנוֹשֵׂא אֶת הַבְּעוּלָה אֵף עַל פִּי שְׁעוֹסֵק בְּמִצְוֶה חַיִּיב לְקָרוֹת הוֹאִיל וְאִין לוֹ דָּבָר שְׁמֻשְׁבֵּשֵׁב דַּעְתּוֹ וְכֵן כָּל כְּפִיּוּצָא בְּזָה:

KI TISSA FOR TUESDAY

TORAH

תשא ליום שלישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

כא ויקדשו ידיו ורגליו
ולא ימותו ותהי להוֹן קִים
עלם ליה ולבגוהי לדריהוֹן:
כב ומליל יי עם משה למימר:
כג ואת סב לך בוסמין רישא
מירא דכיא מתקל חמש מאה
וקנמן בשם פלגותיה מתקל

כא וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמוּתוּ וְהִיטָה
לָהֶם חֻק־עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ לְדוֹרֹתָם: פ
כב וַיְדַבֵּר יְדוֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כג וְאַתָּה
קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֵאשׁ מֵר־דְּרוֹר חֲמִשׁ
מֵאוֹת וְקִנְמָן־בֶּשֶׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים

(21) They must [also then] lave their hands and feet, so that they will not die. This will be an eternal statute for them — for him and for his descendants throughout their generations. (22) And the Lord spoke to Moshe, saying: (23) And you — take for yourself the finest of spices: Five hundred [shekel-weight] of pure *mor*; fragrant *kinamon*, half of which will be two

RASHI

(21) **So that they will not die** — [But has this not already been stated in the preceding verse? However, it is repeated here.] in order to impose the death penalty in the case of a priest who performs service on the Altar without laving his hands and feet; for from

the mention of the death penalty in the preceding verse, only the case of one who enters the Sanctum [without laving] is evident [since the phrase “So that they will not die” appears before “When they approach the Altar”]. (23) **בשמים ראש** — [literally, “top spices,” here meaning] the finest [of spices]. **Fragrant kinamon** — [Why did our verse need to qualify the kinamon by describing it as “fragrant” rather than simply stating “kinamon?”] Because kinamon (cinnamon) is the bark of that tree, and there are some [barks from that tree] which are “good,” i.e., they have a good fragrance and taste, while others are merely like plain wood

רש"י

(כא) וְלֹא יָמוּתוּ. לְחַיֵּב מִיטָה עַל הַמְשַׁמֵּשׁ בְּמוֹזְבַח וְאִינוּ רְחוּץ יָדִים וְרַגְלִים שְׁמַמִּיתָה הָרֵאשׁוֹנָה לֹא שְׁמַעְנָה אֶלָּא עַל הַנְּכַס לְהִיכָל: (כג) בְּשָׂמִים רֵאשׁ. חֲשׁוּבִים: וְקִנְמָן בֶּשֶׂם. לְפִי שְׁהַקְנָמוֹן קִלְפַת עֵץ הוּא יֵשׁ שְׁהוּא טוֹב וְיֵשׁ בּוֹ רִיחַ טוֹב וְטַעַם וְיֵשׁ שְׁאִינוּ אֶלָּא

מֵאֲתָן וְחֲמִשִּׁין וְקִנְיָה בִּרְסֻמָּא
מִתְקַל מֵאֲתָן וְחֲמִשִּׁין:
כִּד וְקִצְיַעְתָּא מִתְקַל חֲמִשׁ
מֵאָה בְּסֻלְעֵי קוּדְשָׁא וּמְשָׁה

וּמֵאֲתָיִם וְקִנְיָה־בֶּשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם:
כִּד וְקִנְיָה חֲמִשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן

hundred and fifty [*shekel*-weight]; and two hundred and fifty [*shekel*-weight] of fragrant cane; (24) And five hundred [*shekel*-weight] of *kidah* — [all] according

RASHI

[without any fragrance or taste]. Therefore, Scripture found it necessary here to state “fragrant kinamon,” as if to say, “[take] from the good type [of kinamon].” מחציתו חמשים ומאתים — [means:] Half of that which is to be brought [of this fragrant kinamon], will be two hundred and fifty [*shekel*-weight] (see Siftei Chakhamim). Hence, its full weight must have been 500 [*shekel*], just like the weight of the pure mor (earlier in our verse). But if that is so, why does Scripture describe [the full measure of fragrant kinamon] in terms of

halves [rather than simply stating it as a full 500]? It does so in order to convey the Scriptural decree that [the 500 shekel of] this spice must be brought in two lots, so as to increase its amount by virtue of two weighings. [How do two weighings increase its amount?] Because [when each spice is weighed up,] it is not weighed to the precise amount, [and no more, for in that case, perhaps a drop would be missing from the required amount. Rather, a little more is always added at each weighing, in order to ensure that the required amount is certainly there (see Siftei Chakhamim). Thus, When Scripture requires two weighings of fragrant kinamon, it is effectively increasing its amount by a little at each weighing, twice over (Siftei Chakhamim)]. Thus is it taught in Tractate Keritot (5a). וקנה בשם — i.e., a cane of spice. [And why does Scripture need to qualify here, rather than simply state “cane?”] Because there are canes which are not of spices [but are merely wooden canes (Siftei Chakhamim)]. Therefore, Scripture found it necessary to qualify here, that it is [specifically referring to cane which is] fragrant. **Two hundred and fifty [*shekel*-weight]** — This was the fragrant cane's total weight [not to be confused with that of fragrant kinamon, whose half-weight was 250 shekel-weight (see Rashi above s.v. מחציתו חמשים ומאתים)]. (24) וקדה — This is the name of a herbal root; in the Language of our Sages, it is called קציעה, ketziah (see Keritot 6a). **One hin** — [a volume of liquid, equivalent to] twelve log. Now, the Sages of Israel differ as to [how] the oil [was used in the process of manufacturing the Anointment Oil]: Rabbi Meir says, “They would boil up [all] the aromatic roots in the oil.” But Rabbi Yehudah objects to Rabbi Meir: Surely it [the one hin of oil] is not enough even to spread over the roots [let alone to

רש"י

קֶעֶץ לְכָף הוֹצֵרָךְ לומר קנמן בשם מן הטוב: מחציתו חמשים ומאתים. מחצית הבאתו תהא חמשים ומאתים נמצא בלו חמש מאות כמו שעור מר דרור אם כן למה נאמר בו חצאין גזרת הכתוב היא להביאו לחצאין להרבות בו ב' הכרעות שאין שוקלין עין בעין וכן שנויה בכריתות: וקנה בשם. קנה של בשם לפי שיש קנים שאינן של בשם הוצרך לומר בשם: חמשים ומאתים. סף משקל בלו: (כד) וקדה. שם שורש עשב ובלשון חכמים קציעה: הין. י"ב לוגין ונחלקו בו חכמי ישראל ר' מאיר אומר בו שלקו את העקרין אמר לו ר' יהודה

וַיִּתֵּא מְלֵא הַיָּנָא: כֹּה וְתַעֲבֹד
 יִתִּיה מְשַׁח רְבוּת קוֹדֶשָׁא בּוֹסָם
 מְבָסָם עוֹבֵד בּוֹסְמֵנוּ מְשַׁח
 רְבוּת קוֹדֶשָׁא יְהֵא:

זֵית הֵינּוּ: כֹּה וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת-קֹדֶשׁ
 רֶקַח מְרֻקַּחַת מַעֲשֵׂה רֶקַח שֶׁמֶן מִשְׁחַת-
 קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

to the Sanctuary *shekel* standard. And one *hin* of olive oil. (25) And you will make an oil of holy anointment out of it, a mixed blend, the work of a perfumer.

This will remain oil of holy anointment.

RASHI

boil them in it]. Rather, they would soak the roots in water so [by becoming saturated in water,] they would not absorb the oil. Then, after, the oil would be placed on top. [The oil would remain on top of the water-saturated roots] leaving the oil to absorb the blended fragrance. The [now aromatic] oil would then be wiped off [the top of] the roots [and this product, the Anointment Oil, would be placed in its own vessel (Rashi, Keritot 5a)].

רקח — *The word here* רקח, (25) *מרקחת*

rokach, is a noun [meaning “a blend”]. This is proven by the fact that [the cantillational symbol, and therefore] the accent [of the word,] appears under the first syllable. The word is similar to רקח, rekach, and רגע, rega [both nouns, with their accent on the first syllable, like our word], but is unlike [רגע, roga, as in the verse] (Isaiah 51:15), רגע [which is a verb, meaning “stirs”], nor is it like [the word רקע, roka, as in the verse] (Isaiah 42:5), רקע הארץ [where רקע is also a verb, meaning “Who spreads”] — for [in the latter cases, רקע, roka, and רגע, roga,] the [cantillational symbol, and therefore the] accent [of each of those words,] appears under the latter syllable [thus, signifying that the word is a verb]. Now, [regarding the word מרקחת,] anything that is mixed up with something else to the extent that each takes from the other, whether it be a fragrance or a taste, is called a מרקחת, mirkachat. — רקח מרקחת [means:] A mixture (רקח) that is made by professional blending. — מעשה רקח [The word מעשה, rokei-ach, signifies] the name of the skilled craftsman in this area [namely, a professional perfumer].

רש"י

והלא לטוף את העקרין אינו ספק אלא שראום
 במים שלא יבלעו את השמן ואחר כך הציף עליהם
 השמן עד שקלט הריח וקפחו לשמן שעל העקרין:
 (כה) רקח מרקחת. ורקח שם דבר הוא והטעם
 מוכיח שהוא למעלה והרי הוא כמו רקע ואינו
 כמו רגע הים וכמו רקע הארץ שהטעם למטה וכל
 דבר המעורב בחברו עד שזה קופח מזה או ריח או
 טעם קרוי מרקחת: רקח מרקחת. רקח העשוי על
 ידי אומנות ותערובות: מעשה רקח. שם האומן
 בדבר:

PROPHETS I Kings 18

נביאים מלכים א פרק יח

וַיֹּאמֶר אֱלִיָּהוּ לְכָל עַמָּא
 אֲתִקְרִיבוּ לְוַתִּי וְקָרִיבוּ כָּל-

וַיֹּאמֶר אֱלִיָּהוּ לְכָל-הָעָם גִּשּׁוּ אֵלַי וַיִּגְשׁוּ כָּל-

(30) And Eliyahu said to all the people, Come near to me. And all the people

הָעַם אֵלָיו וַיִּרְפָּא אֶת־מִזְבֵּחַ יְדוֹה הַהָרוּס׃ לֹא וַיִּקַּח
 אֵלָיו שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה אֲבָנִים כַּמִּסְפָּר שְׁבַטֵי בְנֵי־
 יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְדוֹה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל
 יִהְיֶה שְׁמוֹךְ׃ לֹב וַיִּבְנֶה אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְדוֹה
 וַיַּעַשׂ תְּעֻלָּה כְּבֵית סֹאתִים זֶרַע סִבִּיב לְמִזְבֵּחַ׃
 לֹג וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיִּנְתַּח אֶת־הַפֶּר וַיִּשֶׂם עַל־
 הָעֵצִים׃ לֹד וַיֹּאמֶר מְלֹאוּ אַרְבַּעַה כְּדִים מַיִם וַיִּצְקוּ
 עַל־הָעֻלָּה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ וַיֹּאמֶר
 שְׁלֹשׁוּ וַיִּשְׁלֹשׁוּ׃

וַאֲרִיקוּ עַל עֻלְתָּא וְעַל אַעֲיָא וַאֲמַר תְּנוּ וַתְּנוּ וַאֲמַר תְּלִיתוּ וַתְּלִיתוּ׃

came near to him. And he repaired the altar of the Lord that was broken down. (31) And Eliyahu took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Yaacov, to whom the word of the Lord came, saying, Israel shall be your name; (32) And with the stones he built an altar in the name of the Lord; and he made a ditch around the altar, as large as would contain two *se'ah* of seed. (33) And he arranged the wood, and cut the bull into pieces, and laid it on the wood. (34) And he said, Fill four jugs with water, and pour them onto the burnt-offering, and onto the wood. Then he said, Do it a second time. And they did it a second time. Then he said, Do it a third time. And they did it a third time.

RASHI

רש"י

(30) **And he repaired** — i.e. he built an altar [and he repaired it] by reminding Israel that it should once again enter their hearts and thoughts. **That was broken down** — whose name and mention had ceased from them. (32) **תעלה** — a ditch. (34) **Jugs with water** — to make the miracle even greater.

(ל) וַיִּרְפָּא וגו'. בָּנָה מִזְבֵּחַ וְהִזְכִּיר לְיִשְׂרָאֵל לְהִיחֹדֵשׁ עוֹלָה עַל לֶבָם׃ הַהָרוּס. שֶׁהָיָה הָרוּס וּבָטַל שְׁמוֹ בִּינְיָהֶם׃ (לֹב) תְּעֻלָּה. הַפִּירָה׃ (לֹד) כְּדִים מַיִם. לְהַגְדִּיל הַנֶּס׃ שְׁנוּ. עוֹד הַפְּעָם׃

שנו — means, a second time.

Writings Mishlei 19

כתובים משלי פרק יט

ו רַבִּים יַחֲלוּ פְּנֵי־נֹדֵיב וְכָל־הָרַע לְאִישׁ מִתָּן׃ ז כָּל
 וְדֹלְבֵישִׁין יִהְיֶיב מוֹהֲבָתָא׃

(6) Many will entreat the favor of the generous; and every man is a friend to

RASHI

רש"י

(ו) יַחֲלוּ. יִבְקְשׁוּ׃ וְכָל הָרַע. הַכֹּל נַעֲשִׂים רֵיעִים — [means] will seek. וְכָל הָרַע

אָחִי־רֶשׁ וְשֵׁנֵאוֹהוּ אָף כִּי מַרְעֵתוֹ רָחֵקוּ מִמֶּנּוּ מֵרֶדֶף אָמְרִים (קרי לוֹ) לֹא־הֵמָּה: ח קָנָה־לֵב אֲהֵב נַפְשׁוֹ שָׁמַר תְּבוּנָה לְמִצַּא־טוֹב: ט עַד שִׁקְרִים לֹא יִנְקָה וְיָפִיחַ כָּזָבִים יֵאבֹד: י לֹא־נְאוֹה לְכַסִּיל תִּעֲנֹג אָף כִּי־לַעֲבֵד וּמִשַׁל בְּשָׂרִים:

וּדְמוּעֵי כְּדָבוּתָא נֵאבֵד: י לא

יא לְסִכְלָא פִּנּוּקָא אָף לֹא לַעֲבָדָא דְנִשְׁתַּלֵּט בְּרַבְרַבְנִין:

him who gives gifts. (7) All the brothers of the poor hate him; surely his friends go far from him. He pursues them saying they are [relations] to me [and they are not]. (8) He who acquires wisdom loves his soul; he who guards understanding shall find good. (9) A false witness shall not go unpunished, and he who speaks lies shall perish. (10) Pleasure does not befit for a fool; much less for a slave to rule over princes.

RASHI

everyone becomes [his] friends and intimates.

To him who gives gifts — *[gifts of]*

charity. (7) Brothers of the poor — *his*

relations. He pursues them saying — *i.e.,*

saying So-and-So and So-and-So are my

relatives, [however.] לא הֵמָּה — *there is no reality to this. (10) אָף כִּי* — *a kal vechomer that it*

is not fitting for a slave to rule over princes.

רש"י

ואוהבים: לאיש מתן. צדקה: (ז) אחי רש. קרוביו:

מֵרֶדֶף אָמְרִים. לומר פלוני ופלוני קרוביו: לא

הֵמָּה. אין בהם ממש: (י) אף פי. קל והומר הוא

שאין נאה שעבד ימשול בנדבכים:

Mishnah Ketubot, chapter 5

משנה כתובות פרק ה

(1) Although [the Sages] have enacted that a virgin collects two hundred zuz and a widow one hundred, if he [the husband] wishes to add, even ten thousand, he may do so. [A woman] who was widowed or divorced, either after betrothal or after marriage, is entitled to collect all [that is due to her,

including the additions]. Rabbi Elazar ben Azariah says; [Only a woman widowed or divorced] after her marriage receives all [including the additions], but after a betrothal, a virgin recovers only two hundred zuz and a widow only one hundred, since the man [voluntarily] wrote her

א אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתיים ואלמנה

מנה, אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה, יוסיף.

נתארמלה או נתגרשה בין מן הארוסין בין מן

הנשואין, גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר,

מן הנשואין, גובה את הכל. מן הארוסין, בתולה

גובה מאתיים ואלמנה מנה, שלא כתב לה אלא על

רבנו עובדיה מברטנורה

א אף על פי. אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף. ולא אמרין שאינו רשאי כדי שלא לבייש את מי שאין

לו: שלא כתב לה. תוספת מדעתו, אלא על מנת לכונסה: והיא כותבת. אע"פ שלא נתקבלה מוחלט וכותבת

[the additional jointure] on the condition of marrying her. Rabbi Yehudah says; If [a husband] wishes, he may write out for a virgin a deed for two hundred *zuz* and she writes [a receipt], I have received from you one hundred, and for a widow [he may write out a deed for] one hundred and she writes [a receipt], I have received from you fifty *zuz*. Rabbi Meir says; Any man who undertakes to give a virgin less than two hundred *zuz* or a widow less than one hundred, [their relationship] is an act of harlotry [the *halachah* follows Rabbi Meir]. (2) A virgin is allowed twelve months from the [time her intended] husband asked her [to get married, in which] to prepare her marriage outfit [as was requested from Eliezer the servant of Avraham “So her brother, along with her mother, said: Let the girl stay with us for a **year** of days” (Genesis 24:55)], and just as [such a period] is allowed for the woman, so, too, it is allowed for the man [to prepare] for the wedding [from the time his bride requested that they marry]. A widow is given thirty days [to prepare, since she has clothing and ornaments from her previous marriage]. If it was [his fault that] the time arrived and they were not married, She may eat his food and [if he is a priest, she] may also eat *terumah* [since, Biblically, she is entitled to eat *terumah* from the time of her betrothal (this is derived from the verse “And if a priest acquires a person an acquisition through his money, that person may eat of it,” (Leviticus 22:11) she, becoming betrothed through money, is thereby included): However, the Rabbis feared lest she inadvertently share the food with her brothers or sisters; they, therefore, instituted that she be prohibited from eating *terumah* until her marriage. Here, however, since he is obligated to maintain her, he sets her up in a separate house and sends the food there]. Rabbi Tarfon says; All [the sustenance] for such a woman may be given from *terumah* [although, during menstruation, she is forbidden to eat *terumah*; however, she can sell the *terumah* and, with the money, purchase other food]. Rabbi Akiva says; One half [of the

מנת לְכַנְסָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אִם רָצָה כּוֹתֵב לְבַתּוּלָה שְׁטָר שֶׁל מֵאֲתִים וְהִיא כּוֹתֵבֶת הַתְּקַבְּלָתִי מִמֶּךָ מִמֶּךָ מִנָּה, וְלֹאֲלֻמָּנָה מִנָּה וְהִיא כּוֹתֵבֶת הַתְּקַבְּלָתִי מִמֶּךָ חֲמִשִּׁים זָוָו. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, כָּל הַפּוֹחֶת לְבַתּוּלָה מִמֵּאֲתִים וְלֹאֲלֻמָּנָה מִמִּנָּה, הָרִי זֶה בְּעִילַת זְנוּת: **ב** נוֹתֵינִין לְבַתּוּלָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ מִשְׁתַּבְּעָה הַבֶּעַל לְפָרְנֵס אֶת עֲצָמָהּ. וְכֵשֶׁם שְׁנוֹתֵינִין לְאִשָּׁה, כֵּךְ נוֹתֵינִין לְאִישׁ לְפָרְנֵס אֶת עֲצָמוֹ. וְלֹאֲלֻמָּנָה שְׁלִשִּׁים יוֹם. הַגִּיעַ זְמַן וְלֹא נִשְׂאָו, אוֹכְלֵת מִשְׁלֹו וְאוֹכְלֵת בְּתָרוּמָה. רַבִּי טַרְפוֹן אֹמֵר, נוֹתֵינִין לָהּ הַכֹּל תְּרוּמָה. רַבִּי עֲקִיבָא

רבנו עובדיה מברטנורא

שנתקבלה: ר' מאיר אומר כו'. והלכה כר"מ בגזירותיו: **ב** נותנין לבתולה. זמן לכנסה לחופה מיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה להזהירה על עסקי חופה להכין תבשיטיה: **לפרנס עצמה**. בתבשיטיה י"ב חודש, דכתיב (בראשית כ"ד) תשב הנערה אתנו ימים, ומאי ימים, שנה, דכתיב (ויקרא כ"ד) ימים תהיה גאולתו: **לפרנס עצמו**. בצרכי סעודה וחופה: **ולא למנה שלשים יום**. שאינה טורחת כ"כ בתבשיטיה שכבר יש בידה: **ולא נשאו**. שהבעלים מעכבים. ואידי דתנא רישא בדידדי תנא סיפא נמי בדידה: **ואוכלת בתרומה**. ואם כהן הוא והיא ישראלית שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה, דכתיב (שם כ"ג) וכחן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין כספו הוא, אלא דרבנן גזור על בת ישראל המאורסת לכהן שלא תאכל בתרומה גזירה שמא ימוגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותיה, וכשהגיע הזמן ולא נישאת שאוכלת משלו אינה אוכלת בבית אביה אלא בעלה כהן מייחד לה מקום ומאכילה שם וליכא למגור תו שמא תשקה מכוס של תרומה לאחיה ולאחותיה: **נותנים לה הכל תרומה**. אם ירצה. וכשיגיעו ימי טומאתה

food he gives her should be] of non-consecrated food [which is to be used during her periods] and one half of *terumah*. (3) A levir [who is a priest] does not confer [upon his sister-in-law] the right of eating *terumah* [before the actual levirate marriage, she is not considered “an acquisition through his money” since she is the acquisition of his brother]. If she had spent [in preparation for marriage] six months for her husband [who

then died] and six months with the levir, or even [if she spent] all of them [preparing] for her husband less one day [spent preparing] for the levir, or [certainly if] all of them [were preparing] for the levir less one day [that she had spent preparing] for her husband, she is not permitted to eat *terumah*. [This is true even if a betrothed to a priest had waited a full year and had begun eating *terumah*, as in the Mishnah above, when her intended husband dies, she ceases to eat *terumah*.] This [rule that when the twelve months elapse and through his fault they had not married allows her to eat *terumah*] was [the ruling according to] an earlier Mishnah; the court, however, that succeeded ruled; A woman may not eat *terumah* until she has entered the bridal chamber [we fear lest he finds a blemish which had he been appraised of before, would have caused him not to agree to the betrothal, thus, nullifying, retroactively, the betrothal]. (4) If one consecrated his wife's handiwork [which was given to him in lieu of his obligation of her maintenance], she may, nevertheless, continue to work and to consume [the proceeds herself]. [If, however, he consecrated] the surplus [portion of her earnings, above and beyond what she requires for food], Rabbi Meir says; it is consecrated [i.e., when the value of her work exceeds her maintenance needs, it becomes consecrated]. Rabbi Yochanan HaSandlar says; It remains non-consecrated [one cannot consecrate or give over rights to something before it exists].

רבנו עובדיה מברטנורא

תמכרנה ותקח חולין: ר' עקיבא אומר מוצצה חולין. לאכול בימי טומאתה: ג היבם אינו מאכיל בתרומה. בעודה שומרת יבם, דכתיב (ויקרא כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין אחיו הוא: עשתה ששה חרשים בפני הבעל. מהנך י"ב חודש הקבועים לה משתבעה הבעל: או אפילו כולן בפני הבעל ואחד בפני היבם. אף על גב דרובא בפני הבעל, סוף סוף לא נתחייב במוזנותיה בחייו. והוא הדין נמי אם נתחייב בחייו לא אכלה משמת, דקנין כספו פקע, אלא דאי כולם בפני הבעל הוא אכלה מיהא בחייו: או כולן בפני היבם. ואצ"ל אם היו כולן בפני היבם: זו משנה ראשונה. דמשהגיע זמן אוכלת בתרומה: אין האשה אוכלת. דחיישינן שמא ימצא בה מום ונמצאת זרה למפרע שהיה מקחו מקח טעות. ולמשנה ראשונה שמא ימצא בה מום לא חיישינן, וליכא למיחש נמי שמא תשקה לאחיה ולאחיותיה דהא מייחד לה דוכתא, דילכך שרי לה לאכול בתרומה משהגיע זמן: ד הרי זו עושה ואוכלת. שתקנו מוזנות תחת מעשה ידיה, לפיכך עושה ואוכלת לדברי הכל: המותר. הקדיש את מותר מעשה ידי אשתו מה שהיא עושה יותר על הראוי למוזנותיה, ולא הקדיש מעשה ידיה עצמן: ר' מאיר אומר הקדש. דסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם. ואין כן הלכה, אלא הלכה כר' יוחנן הסנדלר דאמר חולין, שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם:

(5) These are the types of work which a woman performs for her husband; she grinds, bakes, washes clothes, cooks, and nurses her child, [she] makes ready his bed and works with wool. If she brought [enough money from her father's house to purchase] him one maidservant, she need not grind or bake or wash. [If she brought] two maidservants, she need not even cook or nurse her child. If three, she need neither prepare his bed nor work with wool. If four, she may lounge in an easy chair [and does not need to perform any errands for him. However, she must mix her husband's drinks, make his bed and wash his face and feet, these being personal and

somewhat intimate errands]. Rabbi Eliezer said; Even if she brought him one hundred maidservants he may force her to work with wool, for idleness leads to unchaste behavior. Rabbi Shimon ben Gamliel says; Even if a man forbade his wife, under vow, to do any work, he must divorce her and give her, her *ketubah* [thus enabling her to return to work], for idleness leads to idiocy [according to Rabbi Gamliel. However, if she were able to occupy herself with games, he need not divorce her. Rabbi Elezer would still maintain that it would bring her to unchaste behavior]. (6) [Regarding] one who forbade himself by vow to have relations with his wife, the School of Shammai say; [The maximum period he may do so and she must consent, is for] two weeks [for more than this amount of time, he either annuls the vow or must divorce her]. The School of Hillel say; One week [only]. Students may leave to study Torah, without permission [from their wives] for [a period of] thirty days [this is the view of Rabbi Eliezer; the Sages, however, permit for up to three years; the *halachah* follows

רבנו עובדיה מברטנורא

ה **טוחנת**. ברחים של יד שהם קטנים. ואם רחים גדולים הם, מכינה כל צרכי הטחינה, כגון נותנתו באפרכסת וקולטת הקמה: **הכניסה לו שפחה אחת**. מעות או נכסים כדי לקנות בהם שפחה אחת: **יושבת בקתדרא**. על כסא מנוחה ואינה הולכת בשליחותו לכאן ולכאן ואעפ"כ מוזגת לו את הכוס ומצעת לו את המטה ורוחצת לו פניו ידיו ורגליו שמלאכות אלו אין משתמשים בהם באשה אלא באשתו בלבד: **שעמום**. בהלה. תרגום ובתמחון לבב (וברים כ"ח) ובשעמימות לבא. ופולוגיתיהו דר' אליעזר ורבן שמעון בן גמליאל הוי באשה שאינה בטלה אלא משחקת במיני הצחוק דלידי זמה איכא, לידי שעמום ליכא, שאין שעמום אלא ביושב ותוהה ובטל לגמרי. והלכה כר' אליעזר: **ו המדיר את אשתו מתשמיש המטה**. כגון שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי. אבל הנאת תשמישי אסור עליך, לא מתסרא, דהא משועבד לה, דכתיב (שמות כ"א) ועונתה לא יגרע: **ב"ש אומרים שתי שבתות**. אם הדירה שתי שבתות תמתין, שכן מצינו ביולדת נקבה שטמאה שבועיים: **וב"ה אומרים שבת אחת**. שכן מצינו בנדה שטמאה שבעה. וגמרינן מידי דשכיח, הכעס שכועס אדם על אשתו ומדירה דהוא מידי דשכיח, מנדה שהוא מידי דשכיח. לאפוקי לידה דלא שכיח כולי האי. וב"ש סברי גמרינן מידי דהוא גרם לה, נדר האיש שהוא גורם לה לשהות, מלידה שעל ידו באה לה. לאפוקי נדה דממילא קאתי לה. ויותר על שבת אחת לבית הלל או שתי שבתות לבית שמאי יוציא ויתן כתובה, ואפילו היה גמל שעונתו לשלשים יום או ספן שעונתו לשהה חדשים: **תלמידים וכו' שלשים יום**. ומתניתין ר' אליעזר היא.

ה אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה, טוחנת, ואופה, ומכבסת, מבשלת, ומניקה את בנה, מצעת (לו) המטה, ועושה בצמר. הכניסה לו שפחה אחת, לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת. שתיים, אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה. שלש, אינה מצעת (לו) המטה ואינה עושה בצמר. ארבע, יושבת בקתדרא. רבי אליעזר אומר, אפלו הכניסה לו מאה שפחות, כופה לעשות בצמר, שהבטלה מביאה לידי זמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה, יוציא ויתן כתבתה, שהבטלה מביאה לידי שעמום: **ו המדיר את אשתו מתשמיש המטה**, בית שמאי אומרים, שתי שבתות. בית הלל אומרים, שבת אחת. **תלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות, שלשים יום**. הפועלים,

the Sages]; laborers [may leave only for] one week. Times for conjugal rights prescribed in the Torah are; for men of leisure, every day; for laborers, twice a week; for donkey-drivers [who bring in produce from nearby villages to sell in the market], once a week; for camel-drivers [who travel longer distances], once in thirty days; for sailors, once in six months [and if one was, at the time of marriage, a donkey-driver who now wants to become a sailor, he must seek permission from his wife; however, for the study of Torah no such permission is required]; these are the words of Rabbi Eliezer. (7) A wife who rebels against her husband [by refusing to have relations], her *ketubah* is reduced by seven dinar a week. Rabbi Yehudah says; Seven *tropaic* [each being the equivalent of twenty-four barley-corns of silver]. For how long may this reduction take place? Until [an amount is accrued] corresponding to her *ketubah* [and he then divorces her without giving her the *ketubah*, which she forfeits]. Rabbi Yose says; He may continue to make reductions continually, since [a time will perhaps come,] when an inheritance will fall to her from elsewhere, [and] he will be in a position to collect from her [the entire amount]. So, too, a husband who rebels against his wife, an increase of three dinar a week is made to her *ketubah* [a female suffers less than a male from abstinence]. Rabbi Yehudah says; three *tropaic*. (8) If one supports his wife through a trustee, he must give her [every week] not less than two *kav* of wheat or four *kav* of barley. Said Rabbi Yose; Only

שְׁבַת אַחַת. הָעוֹנָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה, הַטִּיָּלִין, בְּכָל יוֹם. הַפּוֹעֲלִים, שְׁתַּיִם בַּשַּׁבָּת. הַחֲמָרִים, אַחַת בַּשַּׁבָּת. הַגַּמְלִים, אַחַת לְשָׁלֹשׁ יוֹם. הַסַּפְּנִים, אַחַת לְשָׁשָׁה יָמִים, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: ז' הַמּוֹרְדָת עַל בַּעְלָהּ, פּוֹחֲתִין לָהּ מִכְּתוּבָתָהּ שְׁבַעַה דִּינָרִין בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׁבַעַה טְרַפְעִיקִין. עַד מָתִי הוּא פּוֹחֵת, עַד כְּנֶגֶד כְּתוּבָתָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, לְעוֹלָם הוּא פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ, שְׁמָא תַפּוּל לָהּ יִרְשָׁה מִמְּקוֹם אַחֵר, גּוֹבָה הַיִּמְנָה. וְכֵן הַמּוֹרְד עַל אִשְׁתּוֹ, מוֹסִיפִין לָהּ עַל כְּתוּבָתָהּ שְׁלֹשָׁה דִּינָרִין בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה טְרַפְעִיקִין: ח' הַמְשֵׁרָה אֶת אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שְׁלִישׁ, לֹא יִפְחוֹת לָהּ מִשְׁנֵי קָבִין חֲטִין, אוּ מֵאַרְבָּעָה קָבִין

רבנו עובדיה מברטנורא

ופליגי רבנן עליה ואומרים אפילו שתיים ושלוש שנים, והלכה כחכמים: **הטיילים**. שאין להם מלאכה ולא סחורה: **החמרים**. שיוצאים לכפרים להביא תבואה: **הגמלים**. מביאין חבילות על הגמלים ממקום רחוק: **הספנים**. המפרשים לים הגדול. ומי שהיה בתחלתו בעל אומנות שעונתו קרובה ובקש ליעשות בעל אומנות שעונתו רחוקה אשתו מעכבת עליו, חוץ מתלמוד תורה, שאין האשה יכולה לעכב על בעלה שהיה טייל או פועל שלא ייעשה תלמיד חכם: **ז' המורדת**. מתשמיש. אבל ממלאכה כופין אותה לעשות מלאכה ולא דיינינן לה כמורדת: **טרעפעיקין**. כל טרפעיק הוא משקל ארבעים ושמונה שעורות של כסף צרוף, כמשקל שלשה דרכמונים שקורין בערבי דראה"ם שכל דרכמון שש עשרה שעורות בינוניות של כסף: **עד כנגד כתובתה**. ואח"כ נותן לה גט ויוצאה בלא כתובה. אבל אינו משהה אותה כדי לפחות על הנכסים שנפלו לה מבית אביה ולהפסידם ממנה: **מוסיפין על כתובתה שלשה דינרים**. משום דצערא דגברא קשה כשהוא נמנע מן התשמיש יותר מצערא דאתתא, לפיכך כשהיא מורדת ומצערתו פוחתין לה שבעה דינרין, וכשהוא מורד ומצערתו אין מוסיפין לה אלא ג' דינרים. והיכא דמורדת אמרינן בגמרא חזרו ונמנו שיהיו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואומר פלונית מרדה בבעלה ושולחין לה מבית דין הוי יודעת שאפילו כתובתיך מאה מנה הפסדת את כולך, אחת ארוסה ואחת נשואה ואפילו נדה ואפילו חולה ואפילו שומרת יבם. וקודם הכרזה מודיעים לה שרוצים להכריז עליה, ואחר הכרזה מודיעין אותה שכבר שלמה ההכרזה, ואם עמדה במרדה תצא בלא כתובה: **ח' המשרה את אשתו על ידי שלישי**. שנותן מוונתיה על ידי אפוסטרופוס ואינה אוכלת עמו. תרגום ויכרה להם כירה גדולה (מלכים ב' ו'), שירותא: **לא יפחות לה**. בשבוע: **לא פסק לה שעורים**. כפלים מן החטים, אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ששם השעורים רעות ביותר: **דבילה**. תאנים דרוסות

Rabbi Yishmael who lived near Edom [where the barley was of inferior quality and therefore he] granted her a [double, i.e., four *kav*] supply of barley. He must also give her half a *kav* of pulse and half a *log* of oil; and a *kav* [measure] of dried figs or a *maneh* [weight] of pressed figs, and if he has no [such fruit] he must supply her with a corresponding quantity of other fruit. He must provide her with a bed, a mattress and a mat. He must give her [once a year] a veil for her head and a girdle for her loins; [he gives her] shoes from one Festival to the next [i.e., three times a year]; and clothes [the value] of fifty *zuz* from year to year. She is not to be given new [clothes, which are too heavy to be worn] in the summer or worn-out clothing [which are too light] in the winter. Rather, she must be given clothing worth fifty *zuz* in the winter, and she clothes herself with

them when they are worn-out, during the summer; and the worn-out clothes remain her property. (9) He must also give her [every week] a silver *ma'ah* [the equivalent of two barley-corn of silver] for her [small] expenses and she eats with him [in person] from one Sabbath night to the next [since this is the night of her conjugal rights]. If he does not give her a silver *ma'ah* for her [small] expenses, her [surplus] handiwork [above the amount needed for food] belongs to her. And what [is the quantity of work that] she must do for him [so that we may surmise what would be considered her surplus handiwork]? The weight of five *selaim* of warp in Judea, which amounts to ten *selaim* in Galilee, [one Galilean *sela* equals half a Judean *sela*] or the weight of ten *selaim* of woof in Judea, which amounts to twenty *selaim* in Galilee [the spinning of warp is twice as difficult than is the spinning of woof]. If she was nursing [a child] her [minimum required] handiwork is reduced and her maintenance is increased. All this applies to the poorest in Israel, but regarding the wealthy, everything is fixed according to the dignity of his position [in addition to the custom of the land].

רבנו עובדיה מברטנורא

בעיגול ונמכרות במשקל ולא במדה: מפץ. רך ממחצלת: כיפה. צעיף אחד: ומנעלים ממועד למועד. מנעלים חרשים לכל שלש רגלים: חרשים. קשים לה בימות החמה לפי שהם חמים, ויפים לה בימות הגשמים: והשחקים שלה. אף כשיקנה לה חרשים, מפני שמתכסה בהן בימי נדתה: ט נותן לה מעה כסף. בכל שבת לצורך דברים קטנים: ואובלת עמו לילי שבת. אע"ג דבכל שאר הימים יכול לתת מזונותיה על ידי שליש אם ירצה, בליל שבת שהוא ליל עונה חייב לאכול עמה: מעשה ידיה. מותר מעשה ידיה כלומר מה שעושה יותר על מזונותיה: שתי. קשה לטוות כפלים כשל ערב. ומשקל של יהודה כפלים כשל גליל: הכל לפי כבודו. וכפי מנהג המדינה נמי:

שְׁעוּרִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא פֶסֶק (לָהּ) שְׁעוּרִים, אֶלָּא רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שֶׁהָיָה סְמוּךְ לְאֶדוֹם. וְנוֹתֵן לָהּ חֲצִי קַב קִטְנִית וְחֲצִי לֶג שֶׁמֶן, וְקַב גְּרוֹגְרוֹת, אוּ מִנֵּה דְבַלָּה. וְאִם אֵין לָהּ, פּוֹסֵק לְעֻמְתָּן פְּרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר. וְנוֹתֵן לָהּ מִטָּה, מַפֵּץ, וּמַחְצָלָת. וְנוֹתֵן לָהּ כֶּפֶה לְרֵאשָׁה, וְחֲגוּר לְמַתְנִיָּה, וּמְנַעְעִים מִמוּעֵד לְמוּעֵד, וְכֻלָּים שֶׁל חֲמֻשִׁים זֶוּ מִשְׁנֵה לְשָׁנָה. וְאֵין נוֹתֵנִין לָהּ, לֹא חֲדָשִׁים בַּיָּמוֹת הַחֲמֻה, וְלֹא שְׁחָקִים בַּיָּמוֹת הַגְּשָׁמִים. אֶלָּא נוֹתֵן לָהּ כָּלִים שֶׁל חֲמֻשִׁים זֶוּ בַּיָּמוֹת הַגְּשָׁמִים, וְהִיא מִתְכַּסֶּה בְּכֻלּוֹתֶיהֶן בַּיָּמוֹת הַחֲמֻה, וְהַשְּׁחָקִים שֶׁלָּהּ: ט נוֹתֵן לָהּ מְעָה כֶּסֶף לְצַרְפָּה, וְאוֹכֶלֶת עִמּוֹ מְלִילֵי שַׁבָּת לְלִילֵי שַׁבָּת. וְאִם אֵין נוֹתֵן לָהּ מְעָה כֶּסֶף לְצַרְפָּה, מְעַשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁלָּהּ. וְמָה הִיא עוֹשֶׂה לוֹ, מִשְׁקַל חֲמֵשׁ סָלְעִים שְׁתֵּי בִיהוּדָה, שְׁהֵן עֶשֶׂר סָלְעִים בְּגַלִּיל, אוּ מִשְׁקַל עֶשֶׂר סָלְעִים עָרֵב בִּיהוּדָה, שְׁהֵן עֶשֶׂרִים סָלְעִים בְּגַלִּיל. וְאִם הִיתָה מְנִיקָה, פּוֹחֶתִים לָהּ מִמְּעַשֶׂה יָדֶיהָ, וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל מְזוֹנוֹתֶיהָ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּעֵנֵי שְׁבִישְׂרָאֵל. אֲבָל בְּמַכְבֵּד הַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ:

Gemara Ketubot, 64b

גמרא כתובות דף ס"ד:

[The Mishnah states, He must also give her half a *kav* of pulse] and half a *log* of oil: Wine, however, is not mentioned. This supports the view of Rabbi Elazar. For Rabbi Elazar said: No allowance for wine is made for a woman [since it leads to unchaste behavior]. And should you point out the Scriptural text, "I will go after my lovers, that give me my bread and my water, my wool and my flax. my oil and my drink," (Hosea 2:7) [it may be replied that the reference there is to] things which a woman desires. And what are they? Jewellery. Rabbi Yehudah of Kefar Giboraya others say, of Kefar Gibor Chayil made the following exposition: From where is it derived that no allowance for wine is made for a woman? — [From Scripture] because it is said, "So Channah rose up after she had eaten in Shiloh, and after he had drunk." (I Samuel 1:9) i.e., only "he had drunk" but she did not drink. An objection was raised: If [a woman] is accustomed [to drinking] she is given [an allowance of drink]! — Where she is accustomed to drink the case is different. For Rabbi Chinena bar Kahana stated in the name of Shmuel; [...] If she was in the habit [of drinking] two cups in the presence of her husband, she is given one cup in his absence; if she is used [to drinking] in the presence of her husband only one cup, she is given none at all in his absence. [...] It was learned; One cup [of wine] is becoming to a woman; two are degrading. [And if she has] three [cups], she solicits verbally. [But if she has] four, she solicits even a donkey in the street and cares not. Rava said: This was taught only [in respect to a woman] whose husband is not with her; but if her husband is with her [the objection to her drinking] does not arise. But, surely [there is the case of] Channah whose husband was with her [who still did not drink]! — As a guest it is different [i.e., she was a guest and not in her own home], for Rabbi Huna said; From where is it inferred that a guest is forbidden marital union? [From Scripture] because it is said, "And they arose in the morning early and worshipped before the Lord, and returned, and came to their house to Ramah; and Elkanah knew [Channah his wife; and the Lord remembered her," (I Samuel 1:19)] only then [after coming home] but not before. [...] The wife of Rabbi Yoseph the son of Rava came before Rabbi Nehemiah the son

וחצי לוג שמן ואלו יין לא קתני מסייעא ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה. ואם תאמר (הושע ב') אכלה אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקווי דברים שהאשה משתוקקת עליהן ומאי גינהו תכשיטין. דרש רבי יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש כפר גבור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנאמר (שמואל א. א') ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה. שתה ולא שתת. מתיבי רגילה נותנין לה. רגילה שאני. דאמר רב חיינא בר כהנא אמר שמואל רגילה בפני בעלה שני כוסות שלא בפני בעלה נותנין לה כוס אחד אינה רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד שלא בפני בעלה אין נותנין לה כל עיקר. תנא כוס אחד יפה לאשה. שנים ניוול הוא. שלשה תובעת בפה. ארבעה אפלו חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת. אמר רבא לא שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית לן בה. והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש המטה שנאמר (שם) וישכמו בבקר וישתחוו לפני ה' וישבו ויבאו אל ביתם הרמטה וידע אלקנה וגו' השתא אין מעיקרא לא. דביתוהו דרב יוסף בריה דרבא אתאי לקמיה דרב נחמיה בריה דרב יוסף אמרה

of Rabbi Yoseph and said to him; Grant me an allowance of board, and he granted her. Grant me also an allowance of wine [she demanded], and he granted her. I know, he said to her, that the people of Machuza drink wine. The wife of Rabbi Yoseph the son of Rabbi Menashya of D'vil came before Rabbi Yoseph and said to him, Grant me an allowance of board, and he granted her. Grant me, she said, an allowance of wine, and he granted her. Grant me, she said again, an allowance of silks. Why silks? he asked. For your sake, she replied, and for the sake of your friend and for the sake of your associates [i.e., to keep her former dignity in the company of her deceased husband's associates]. [The Mishnah states;] "If she was nursing [a child her minimum required

handiwork is reduced and her maintenance is increased]." The great Rabbi Ulla made the following exposition at the Prince's door; Although it was said, A man is under no obligation to maintain his sons and daughters when they are minors, he must maintain them while they are very young. How long? — Until the age of six. According to [the view of] Rabbi Assi, for Rabbi Assi said; A child the age of six goes out according to the *eruv* of his mother [and not his father, since he is totally dependant on her and therefore when he supplies her with food, the child must be included in that support]. From where is this derived [that the father is obligated to maintain his children when very young]? From that which we learned "If she was nursing a child her minimum required handiwork is reduced and her maintenance is increased." What is the reason, is it not that the child must eat with her? But is it not possible that [we add because] she is ailing? If that were the case it should have stated, if she is ailing, why instead does it [the Mishnah] state "If she was nursing?" But is it not possible that it was this that we were taught: That nursing mothers are commonly ailing? We learned: [What is the addition that he makes for her?] Rabbi Yehoshua the son of Levi said: She is given an additional allowance for wine, because wine is beneficial for lactation.

זוהר תשאל דף קפ"ט ע"ב

פָּתַח וְאָמַר (שיר ב') בְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים בֵּן רֵעִיתִי בֵּין הַבָּנוֹת. בָּעָא קַדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְמַעַבְד לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּגוּנָא דְלַעִילָא וְלַמְהוּי שׁוֹשְׁנָה הָדָא בְּאַרְעָא בְּגוּנָא עֲלָאָה. וְשׁוֹשְׁנָה דְסַלְקָא רִיחָא וְאַתְּבְּרִיר מִכָּל שְׂאָר וְוַרְדִין דְעֲלָמָא לֹא הוּי אֵלָא תְהִיא דְסַלְקָא בֵּין הַחוּחִים. וְדָא אֲרַחַת בְּדָקָא יֵאוּת. וְעַל דָּא זְרַע שְׁבַעֲעִין זִוְגִין דְהוּוּ שְׁבַעֲעִים נֶפֶשׁ וְאֵעִיל לֹון בֵּין הַחוּחִים. וְאִינְוֹן הַחוּחִים מִיַּד דְהוּוּ אִינְוֹן זִוְגִין תַּמָּן סְלִיבוּ עֲנָפִין וְתַרְפִּין וְשְׁלִיטוּ עַל עֲלָמָא וּבְרִידִין פְּרַחַת שׁוֹשְׁנָה בִּינְיָהוּ. בֵּינָן דְבָעָא קַדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְאַפְקָא שׁוֹשְׁנָה וְלִקִּיט לָהּ מִבִּינְיָהוּ בְּרִידִין יְבִישׁוּ חוּחִים וְאִזְדְּרִיקוּ וְאַשְׁתַּצִּיאוּ וְלֹא אֲתַחֲשַׁבוּ לְכֻלּוּם.

לִיה פְּסוּק לִי מְזוּנִי. פְּסוּק לָהּ. פְּסוּק לִי חֲמֵרָא. פְּסוּק לָהּ. אָמַר לָהּ יִדְעָנָא בְּהוּ בְּבִנֵי מַחוּזָא דְשִׁתּוּ חֲמֵרָא. דְבִיתְהוּ דְרַב יוֹסֵף בְּרִיה דְרַב מְנַשְׁיָא מְדוּלִל אֲתָאִי לְקַמִּיהּ דְרַב יוֹסֵף אֲמַרְהָ לִיה פְּסוּק לִי מְזוּנִי פְּסוּק לָהּ. פְּסוּק לִי חֲמֵרָא פְּסוּק לָהּ. פְּסוּק לִי שִׁירָאִי אָמַר לָהּ שִׁירָאִי לָמָּה אֲמַרְהָ לִיה לָךְ וְלַחֲבֵרְךָ וְלַחֲבֵרְךָ. וְאִם הִיתָה מִיְנִיקָה וְכוּ'. דָּרַשׁ רַבִּי עוּלָא רַבָּה אֲפִיתְחָא דְבִי נְשִׂיאָה אֶף עַל פִּי שְׂאֲמָרוּ אִין אָדָם זֶן אֶת בְּנָיו וּבְנֹתָיו כְּשֶׁהֵם קֹטְנִים אֲבָל זֶן קֹטְנֵי קֹטְנִים. עַד כַּמָּה עַד בֵּן שֵׁשׁ כְּדַרְבֵּי אָסִי דְאָמַר רַבִּי אָסִי קֹטֵן בֵּן שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעִירוֹב אֲמוּ. מִמָּאִי מִדְקַתְנִי הִיתָה מִיְנִיקָה פּוֹחֲתִין לָהּ מִמַּעֲשֵׂה יְדִיהָ וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל מְזוּנֹתֶיהָ. מֵאִי טַעְמָא לָאוּ מִשׁוּם דְבַעֲי לְמִיכַל בְּהֶדְהָ. וְדִילְמָא מִשׁוּם דְחֻלָּה הִיא. אִם בֵּן לִיתְנִי אִם הִיתָה חֻלָּה מֵאִי אִם הִיתָה מִיְנִיקָה. וְדִילְמָא הָא קָא מִשְׁמַע לָן דְסִתָּם מִיְנִיקוֹת חֻלוֹת נִינְהוּ. אֲתַמַּר אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֵּן לְוִי מוֹסִיפִין לָהּ יִזְן שְׁהִיִּין יַפָּה לְחֻלָּב:

בְּשַׁעֲתָא דְאִזִּיל לְמַלְקָט שׁוֹשְׁנָה דָא לְאַפְקָא בְּרִיה בּוֹכְרִיה בַּהּוּא זְמַנָּא אִזִּל מְלָכָא גּו כְּמָה חֵיילִין רַבְרַבְנִין וְשְׁלִיטִין עִם דְּגַלְיָן פְּרִישָׁן וְאַפִּיק לְבְרִיה בּוֹכְרִיה בְּכְמָה גְבוּרָן וְאִיִּתִי לִיה לְהִיבְלִיה וְיִתִּיב סִגִּי גְבִי מְלָכָא. כִּיּוֹן דְּחַב לְגַבִּי אַבּוּהּ אוֹכַח לִיה וְאַלְקִי לִיה דְּכְתִיב וַיַּחַר אֵף יי בִּישְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שׁוֹסִים וְגוּמְר. סָרַח בְּמַלְקָדְמִין וּמְרַד בְּאַבּוּהּ אַפְקִיה מִבֵּיתֶיה. מַה עֲבָדוּ יִשְׂרָאֵל חֲמוּ דְהָא אַתְּבַדְרוּ לְכָבֵל אַתְּעַרְבוּ בְּעַמְמִיָּא נְסִיבוּ נְשִׁין נְכָרִיות וְאוֹלִידוּ בְּנִין מְנַהֲוֹן עִם כָּל דָּא אִימָא קְדִישָׁא הוּוּת אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עֲלֵיהּוּ. וְעַל דְּעֲבַד חֲבִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר הוּאִיל וְכַסּוּפָא אִיהוּ לִיתִי בְּרִי אִיהוּ מְנַרְמִיה דְּהוּאִיל וְחַלַּל יְקָרִי לֹא אַתְּחֻזִי דְאֵנָּא אִיזִיל תַּמָּן לְאַפְקָא לִיה וְלִמְעַבַּד לִיה נִסְוִין וְגְבוּרָן כְּמַלְקָדְמִין. תְּבוּ אִינּוֹן בְּלָא סִיּוּעָא דַּאֲתַחְזִי לּוֹן בְּלָא פְּלִיאָן וְנִסְוִין אֲלָא כְּלָהוּ מִתְּבַדְרוּן כְּלָהוּ לְאָן בְּמַסְכְּנוּ וְתִבוּ לְהִיבְלִיא דְּמְלָכָא בְּכַסּוּפָא וְאִימָא קְדִישָׁא עַרְבַת לּוֹן. הָאִבּוּ כְּמַלְקָדְמִין מַה עֲבַד קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפִּיק לְהָאִי בְּרָא כְּמַלְקָדְמִין מִהִיבְלִיה וְאִמִּיה בְּחֶדְיָה. אֲמַר מַכָּאן וְלְהִלָּאָה אִימָא וּבְרָהּ יִסְבְּלוֹן כְּמָה בִּישִׁין כְּחֶדָא הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה ג) וּבְכַפְשֵׁיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְעַל דָּא כְתִיב (דברים ד) בְּצַר לָהּ וּמִצְאוּקָה כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. מָאִי בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. אֲלָא דָּא הוּא אִימָא קְדִישָׁא דְהִיא אַחֲרֵית הַיָּמִים וְעַמָּה סְבִלוּ כָּל מַה דְּסִבְלוּ בְּגִלוּתָא. וְאִילוּ יְהִדְרוּן בְּתִיּוּבְתָא²¹ אֲפִילוּ חֵד בִּישׁ אוּ חֵד צִעֲרָא דִיעֲבַר עֲלֵיהּוּ אַתְּחַשֵּׁב עֲלֵיהּוּ כְּאִילוּ סְבִלוּ כְּלָא. וְאִי לָאו סְתִים קְצָה (ל"ג בִּישָׁא) וְכָל דְרִין דִּילִיה כְּמָה דְאֲמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא דְכְתִיב (ויקרא כ"ה) לְצַמִּיתוּת לְקוֹנָה אוֹתוֹ לְדוֹרוֹתָיו. וְכָל דָּא בְּתִיּוּבְתָא תְלִיָּא מְלָתָא:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedusha, Part 2, Chapter 4

מספר שערי קדושה ח"ב שער ד'

The Son of David [i.e., the Messiah] will not come until jealousy ceases, as is written; {Isaiah 11:13} "Efraim will not be jealous of Yehudah ..." Furthermore, even supernal angels fell from their sanctity because of this, as they said in Pirkei D'Rebbi Eliezer regarding *Sa-mael*, who was greater than the *seraphim* — for they have only six wings, while he had twelve wings — but was uprooted from sanctity because he was jealous of man. So, too, the *nefilim*, Aza and Azazel, were removed from the world because they were jealous of man. If someone has jealousy in him, his bones rot. Therefore, it is proper for a person to be happy with his share, even if it is little. For he is not better than Hillel the Elder, Rabbi Chanina ben Dosa, Rabbi Yehudah bar Ilai, Rabbi Elazar ben Pedat, and

אִין בֶּן דוד בָּא עַד שְׁתוּסְרָהּ הַקְנָאָה כְּמוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה י"א) אַפְרַיִם לֹא יִקְנָא אֶת יְהוּדָה וְגו' וְלֹא עוֹד אֵלֶּא כִּי אֲפִילוּ מְלָאכִי מְרוּם נָפְלוּ מִקְדוּשְׁתָּן עַל זֶה כְּמוּ שְׁאָמְרוּ בְּפִרְקֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר עַל סַמ"א אֵל שְׁהִיהָ גְדוֹל מִן הַשְּׂרָפִים שְׁאִין לְהֵם רַק שֵׁשׁ כְּנָפִים וְהוּא הִיָּה לוֹ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה כְּנָפִים וְנַעֲקַר מִן הַקְדוּשָׁה בְּשִׁבִיל קְנָאָה עַל אָדָם. וְכֵן הַנְּפִילִים עַז"א וְעַז"א אֵל גְּטַרְדוּ מִן הָעוֹלָם עַל שְׁנַתְקָנָאוּ בְּאָדָם וְכָל מִי שֵׁישׁ בּוֹ קְנָאָה עֲצֻמוֹתָיו מְרַקִּיבִין וְלָכֵן רָאוּי לְאָדָם לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ שְׂמֹחַ אֵף אִם מַעֵט הוּא כִּי לֹא טוֹב הוּא מִהַלֵּל הַזֶּקֶן וְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא וְרַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶלְעָאִי וְרַבִּי אֶלְעֶזֶר בֶּן פְּדָת וְזוּלָתָם וַיִּתֵּן אֵל לְבוֹ כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה הִבֵּל הַבְּלִים וְהָעִיקָר הוּא עוֹלָם הַבָּא עוֹלָם הָאֲמֹת וַיִּבְטַח בַּה':

other Sages [who all lived in poverty]. A person should bear in mind that this world is vanity and nothingness and that which matters is the World to Come, the world of truth; and he should trust in God.

Practical Law:**Rambam, Laws of Reciting Shema, Ch. 4**

(1) After the deceased is buried, and the mourners returned to receive condolences, and all the people walk after them from the grave site to the place where the mourners stand, and the people make a row for them to receive condolences. If the people can begin to recite and finish even one verse of the *Shema* before they reach the row, they should begin. If not, they should not begin, but should console the mourners, and after they take leave of them, they should begin to recite [the *Shema*]. The people who stand in the inner row, who see the faces of the mourners, are exempt from saying the *Shema*. But the outer ones, since they do not see the mourners, are obligated to recite the *Shema* where they are standing. (2) If someone is exempt from reciting the *Shema* but wants to be strict with himself and recite it anyway, he may do so. However, this is true only if his mind is clear. But if the person who is exempt is disturbed, he is not permitted to recite the *Shema* until his mind becomes settled.

הלכה

הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ד'

א קברו את המת וחזרו האבלים לקבל תנחומים וכל העם הולכים אחריהם ממקום הקבר למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין אם יכולין העם להתחיל ולגמור אפלו פסוק אחד קודם שיגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו אלא ינחמו את האבלים ואחר שיפטר מהן יתחילו לקרות. בני אדם העומדים בשורה הפנימית שהן רואין פני האבלים פטורין מקריאת שמע והחיצונים הואיל ואינן רואין את האבלים חייבין בקריאת שמע במקומן: ב כל מי שהוא פטור מלקרות קריאת שמע אם רצה להחמיר על עצמו לקרות קורא. והוא שתהא דעתו פנויה עליו. אבל אם היה זה הפטור מלקרות מבוהל אינו רשאי לקרות עד שתתישב דעתו:

KI TISSA FOR WEDNESDAY**תשא ליום רביעי**

TORAH

תורה

כיוון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

בו ותרבי ביה ית משכן ומנא וית ארונא דסהודא: כו וית פתורא וית כל מנוהי וית מנרתא וית מנחא וית מדבחא דקטרת בוסמיא: כח וית מדבח דעלתא וית כל מנוהי

בו ומשחת בו את-אהל מועד ואת ארון העדת: כו ואת-השלחן ואת-כל-כליו ואת-המנרה ואת-כליה ואת מזבח הקטרת: כח ואת-מזבח העלה ואת-כל-

(26) And with it, you will anoint the Tent of Appointment, the Ark of Testimony, (27) The Table with all of its vessels, the *Menorah* with its vessels, the incense Altar, (28) The burnt-offering Altar with all of its vessels, and the Laver with its

RASHI

רש"י

(כו) ומשחת בו. כל המשיחות כמין כ"ף יונית חוץ
the anointments were to be made in the form of a Greek כ [which is shaped like our letter כ in the Holy Language] except for the anointment